

Słowianie i pierwsze słowiańskie państwa

Słowianie i pierwsze słowiańskie państwa

Jednym z najliczniejszych ludów indoeuropejskich, które w czasie Wielkiej Wędrówki Ludów przybyły z Azji do Europy byli Słowianie. Przywędrowali najprawdopodobniej z terenów położonych między Dniestrem, Dnieprem i Prypecią. Około VI-VII wieku zajęli tereny Europy centralnej. W tym samym czasie nastąpił podział na Słowian Południowych (Sklawinów), Wschodnich (Antów) i Słowian Zachodnich (Wenetów), do których zaliczamy dzisiejszych Polaków, Czechów i Słowaków. Słowianie zajęli ogromne obszary: od rzeki Łaby na Zachodzie, Grecję na Południu, po rzekę Okę na Wschodzie i jezioro Ładoga na Północy.

U podstaw życia społecznego Słowian leżał ród, składający się z kilku rodzin. Z czasem wspólnoty rodowe łączyły się w większe struktury społeczne: plemiona obejmujące konkretny obszar terytorialny. Najistotniejsze dla plemienia decyzje zapadały na wiecu, na którym wybierano także wodza.

Zanim powstały pierwsze państwa słowiańskie, niektóre plemiona popadły w zależność od Awarów. W chwili, gdy Awarowie zostali podbici przez Bizancjum, Słowianie pod wodzą frankijskiego kupca Samona podnieśli bunt, wyzwolili się z panowania awarskiego, zaś przywódcę powstania obwołali wodzem. Mniej więcej w 622 roku (w tym samym czasie, gdy Mahomet uciekał z Mekki) Samon zjednoczył plemiona słowiańskie zamieszkujące Czechy i Morawy tworząc pierwsze opisane w źródłach państwo słowiańskie. Samon toczył walki z państwem Merowingów, pokonał nawet armię frankijską i doszedł w ten sposób do niemałego znaczenia. Jednak jego państwo rozpadło się niedługo po śmierci swojego założyciela, czyli około 660 roku.

Dwadzieścia lat po upadku państwa Samona, nad dolnym Dunajem stworzone zostało wspólne państwo protobułgarów i miejscowych Słowian, w historiografii znane, jako państwo bułgarskie. Zorganizowane było na wzór bizantyński z zachowaniem elementów słowiańskich. Na czele państwa stanął chan Asparuch. W 864 r. Bułgarzy przyjęli chrzest z Konstantynopola. Do największej potęgi państwo bułgarskie doszło w dobie panowania Symeona Wielkiego, pod koniec IX i na początku X wieku. Symeon prowadził zwycięskie walki z Bizantyjczykami, w wyniku których w 917 roku ogłosił się cesarzem Bułgarów i Greków. Władca ten przeprowadził liczne reformy, z których najistotniejsze dotyczyły kodyfikacji prawa oraz uniezależnienia cerkwi bułgarskiej od patriarchy Konstantynopola. Trzeba jednak pamiętać, że Bułgarzy nie byli Słowianami, ale ludem pochodzenia tureckiego, który jednak zasymilował się z zamieszkującymi tereny naddunajskie plemionami Słowiańskimi.

Kolejnym organizmem państwowym było utworzone, tym razem wyłącznie przez Słowian, Państwo Wielkomorawskie. Jego początki sięgają pierwszej połowy IX w. Pierwszym znanym nam władcą Wielkich Moraw był Mojmir – założyciel dynastii Mojmirowiczów. Państwo posiadało dobrze rozwinięty system grodowy oraz aparat administracyjno-urzędowy. W 822 r. Wielkie Morawy przyjęły chrzest z rąk frankijskich duchownych. Od tego wydarzenia Morawianie stali się politycznie i kościelnie zależni od monarchii, wschodniofrankijskiej. W celu zmniejszenia wpływów frankijskich w drugiej połowie IX w. Rościsław przyjął z Konstantynopola misję Cyryla i Metodego. Misja została dobrze przyjęta, gdyż misjonarze zastosowali w liturgii język słowiański.

Następca Rościsława – Świętopełk – był najwybitniejszym władcą Państwa Wielkomorawskiego. Znacznie poszerzył terytorium państwa włączając do niego m.in. Małopolskę, Śląsk, kraj Łędzian, Czechy oraz ziemie Serbołużyczan. Za jego panowania wypędzono kontynuatorów misji Cyryla i Metodego powracając do obrządku zachodniego, wskutek czego na nowo Wielkie Morawy wróciły do strefy wpływów monarchii wschodniofrankijskiej. Upadek Państwa Wielkomorawskiego wiąże się z najazdem Węgrów w 906 roku.

Niemale znaczenie na mapie politycznej Słowiańszczyzny zdobyło powstałe po upadku Wielkich Moraw państwo czeskie. Jego pierwszym historycznym władcą był Borzywój z rodu Przemyslidów. W 950 roku książę Bolesław I uznał zwierzchnictwo Ottona I, zaś pięć lat później po klęsce Węgrów na Lechowym Polu udało się Czechom przejąć część ziem dawnego Państwa Wielkomorawskiego – Słowację i Morawy.

Wśród Słowian Wschodnich główne ośrodki polityczne to Kijów i Nowogród Wielki. Tamtejsze plemiona

zjednoczyły się w celu obrony przed najazdami koczowników. Jednak około 882 roku Kijów został opanowany przez normańskich Waregów. Waregowie stworzyli na tych ziemiach silne państwo, zwane Rusią Kijowską, którego legendarnym założycielem był Ruryk – protoplasta dynastii Rurykowiczów. W 988 r. władca ruski Włodzimierz Wielki przyjął chrzest w obrządku greckim i wprowadził tym samym Ruś w krąg kultury bizantyjskiej.